

Vpliv programa psihosocialne rehabilitacije Prison S.M.A.R.T. na osebe na prestajanju kazni zapora

mag. Andrej Trampuž, univ. dipl. psih.
Center za kakovost odnosov, andrej.trampuz@odnosi.com

Za kakovost življenja na nivoju družbe kot celote je eden izmed pomembnih elementov učinkovito obravnavanje družbenih prestopnikov, pri čemer igra pomembno vlogo proces njihove rehabilitacije in resocializacije. Ustrežno obravnavanje različnih vidikov agresivnosti, depresivnosti, anksioznosti, čustvene odzivnosti, samopodobe ter splošnega zadovoljstva z življenjem je pri tem ključnega pomena. Unikaten pristop reševanja te problematike nudi psihosocialni rehabilitacijski program socialne interakcije in obvladovanja stresa Prison S.M.A.R.T. Gre za enega izmed programov organizacije The Art of Living Foundation, ene največjih nevladnih organizacij v svetovnem merilu s posebnim svetovalnim statusom v Ekonomskem in socialnem svetu Združenih narodov, ki v uradni svetovalni zvezi s Svetovno zdravstveno organizacijo deluje v 144-tih državah po svetu. Na uspešnost programa Prison S.M.A.R.T. kaže njegova vključenost v proces resocializacije oseb na prestajanju kazni zapora v 33 državah, vendar za enkrat še ni bilo narejenih natančnejših empiričnih študij njegovih učinkov. Cilj raziskave je bil raziskati vpliv programa na psihosocialno stanje oseb na prestajanju kazni zapora ter stopnjo njihove duševne stiske. V raziskavo je bilo vključenih 140 zapornikov moških zaporov v Bolgariji, kjer je program Prison S.M.A.R.T. vključen v proces njihove resocializacije. Skupine so bile izenačene glede na irelevantne variable spol, izobrazbo, starost, socialno okolje in podobne karakteristike življenjskega stila, tam, kjer je bilo glede na eksperimentalni načrt mogoče, pa tudi glede na vse izbrane psihološke indikatorje psihosocialnega stanja in duševne stiske. Vplivi programa so bili testirani skozi Salomonov eksperimentalni načrt štirih skupin, ki omogoča tudi kontroliranje reaktivnih oziroma interaktivnih vplivov merjenja. Glede na specifičnost proučevane populacije sta bila kot evalvacijska instrumenta izbrana Nebesedna lestvica duševne stiske, avtorja Theodorja C. Kenta, ki meri stopnjo duševne stiske, in Lestvica emocionalnih stanj, avtorice Tanje Lamovec, ki meri faktorje depresivnosti, zadovoljstva, agresivnosti, ravnodušnosti, pozitivne samoocene in negativne samoocene. Pomembne spremembe vseh testiranih parametrov potrjujejo pozitiven vpliv programa Prison S.M.A.R.T. na psihosocialno stanje in stopnjo duševne stiske oseb na prestajanju kazni zapora.